

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Commentatio Academica De Recta Theologiae Parabolicae
& Allegoricae Conformatione**

**Pfaff, Christoph Matthaeus
Christlieb, Wilhelm Bernhard
Rühle, Christian Andreas**

Tubingae, 1729

§. 2.

[urn:nbn:de:bsz:31-41906](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-41906)

- probatum in Philol. sacrâ L. II. P. 1. tr. 2. sect. 3. art. 1. 2. Ita quaeritur, num Matth. XII. 38. sqq. insinuetur, Jonam esse typum Christi, vel num nuda hæc sit comparatio, quam hic instituit Christus. Vide heic in utramque partem disputantes unum anonymum, alterum H. Heisenium in Musæo Brem. Vol. 1. P. 3. n. 2. p. 391. sqq. & P. 4. n. 1. p. 557. sqq.
- (d) Confer hic Flacium in clavi Scr. S. P. 1. col. 340. sqq.
- (e) Typus quippe est *figura*, ex instituto divino rem futuram *præsignificans*. Allegoria saltem repræsentandæ & per hanc repræsentationem explicandæ rei ergò adhibetur. Conferri hic meretur idem Flacius in clavi Script. sacræ col. 76. editionis Musæanæ.
- (f) Allusio est ejusmodi dictio sive simplex, sive figurata, generalis sive specialis, quâ vel propositione generali adhibitâ ad speciale quid, quod tam clarè efferre nolumus, vel propositione metaphoricâ ad aliud quoddam factum vel ad carimoniam aut consuetudinem quandam aut aliud quid digitus intenditur. Conferri possunt Flacius idem in l. c. col. 295. 296. & Glaslius P. 1. l. c. L. 5. tr. 1. C. 20. p. 494. sqq.
- (g) Accommodatio est allusio verbalis, qua verba saltem, de aliâ re alibi proposita, nullâ typi vel allegoriæ à Spiritu S. intentæ ratione adhibitâ ad præsens negotium accommodantur & applicantur. Heic quaeritur, num in sacris tales inveniantur accommodationes? Ita omninò res sese habet. Vide e. g. Rom. X. 6. sqq. 2. Cor. VIII. 14. 15. IX. 9. Diximus hanc in rem quædam in diff. de rectâ Theologiæ typicæ conformatione p. 11. 12. & de rectâ conformatione Theol. propheticæ p. 18. 22. Adde jam Marckii exerc. text. 20. §. 1. 13. p. 168. 182. comment. in Pentat. p. 701. & syllogem diff. ad sel. textus N. T. exerc. 4. §. 7. p. 119. 120. itemque Königium in vindiciis p. 181. Alii per accommodationem intelligunt porismata & applicationes practicas sensus literalis. Ita Waltherus in Harmoniâ Biblicâ p. 499.

§. 2.

De allegoriis verbalibus, quæ in sacris literis continentur, non est, quòd jam sumus solliciti. Altior de allegoriis realibus disquisitio est, quæ species sensus Scripturæ sacræ mystici sunt, qui rectè triplex dicitur *typicus*, *parabolicus* & *allegoricus* (a). De sensu typico & parabolico in superioribus diximus. Allegoricus historiam vel personam vel legem & institutum V. T. transfert vel ad spirituale quid in V. vel N. T. (b) aut ad vitam æternam (c), vel morale quoddam porisma (d) inde extrahit. Ex quo jam patet, sensum *anagogicum* & *tropologicum* species *allegorici* esse. Nec tamen inde sequitur, unius effati Biblici varios sensus *immediatos* esse (e), cum sensus uniuscujusque mystici fundamentum sit sensus literalis, qui verò sensu mystico subinde (neque enim

enim omnes sensus literales mysticum secum vehunt (f), fecundus est, imò infinitos sensus porismaticos (g) ex ipso fluentes complectitur, qui verò omnes sunt *mediati* (h).

- (a) Omnes tamen & hi sensus tum literales evadunt, quando in libris N. T. expressè determinantur, etsi in relatione ad sensum literalem V. T. vel parabolæ vel historiae vel typi sint mystici. Vide supra p. 23.
- (b) Ita historia duarum Abrahami uxorum Gen. XVI. & XXI. transfertur ad duo testamenta, vetus & novum eorundemque proprietates representandas, Gal. IV. 22. sqq. ita historia de facie Moysi splendente deque velamine faciei ejus imposito Ex. XXXIV. 29. sqq. transfertur ad gloriam V. T. & Judæorum in intelligendis scripturis V. T. cæcitatem significandam 2. Cor. III. 7. 13. 14. ita Ps. XIX. 1. sqq. allegoria ab operibus creationis & sole petita transfertur ad Evangelium ejusque prædicationem per totum mundum faciendam Rom. X. 18. ita institutio conjugii Gen. II. 24. transfertur ad spiritualem Christi cum Ecclesiâ unionem representandam Hof. II. 19. Eph. V. 31. 32.
- (c) Ejusmodi ἀναγωγῆν invenire est in illis dictis, queis terra Canaan, Hierosolyma terrestris & Sabbatum Judaicum transferuntur ad patriam cœlestem vitamque & requiem æternam significandam. Vide Hebr. IV. 3. sqq. XII. 22. sqq. Apoc. XXI. XXXII. Et hic sensus anagogicus strictè sic dictus est. Aliàs & ἀναγωγῆν sensu latiori idem est ac ἀλληγορία. Vide Flacii Clavem Scr. S. P. I. col. 313.
- (d) Sic ex historia uxoris Lothi Sodomâ egredientis & retrospectantis Gen. XIX. 17. 26. morale porisma extrahitur Luc. XVII. 32. ne ex spirituali Sodomâ hujus mundi (atque verò & heic latet sensus allegoricus primi ordinis) egressi retrospectamus & novo illius amore capiamur, sic lex divina de azy-mis in die Paschatis comedendis Ex. XII. 15. 17. transfertur à Paulo 1. Cor. V. 7. 8. ad fermentum spirituale peccatorum everrendum & vitam in sincerâ atque nullo peccati fermento infectâ animorum nostrorum renovatione agendam, ubi tamen iterum sensus allegoricus primi ordinis includitur.
- (e) Ita sunt ex Judæis, ex Patribus, Pontificiis, ex Reformatis, ex Fanaticis, qui statuunt. Confer Glaslii Philol. sacram L. 2. P. I. tr. I. sect. 2. Novissimè ex Reformatis exempla nova ad probationem hujus Θεσεως attulere Vitringa & Deusingius, ille quidem in præfatione ad H. Teilmanni comment. in Luc. XVI. hic verò in præfatione ad Mosen Evangelizantem, statim sub initium. Non vacat jam, vindicias unius saltem Scripturæ S. sensus literalis dare. Paucis saltem hæc dicimus, vocem unam pro duabus positam & sensus subordinatos vel coordinatos varios Scripturæ sacræ sensus *immediatos* haud gignere, sed & multum in hac controversiâ esse λογομαχίας, facile dispellendum, si res explicetur. Multos autem unius dicti Biblici subinde dari sensus mysticos, à Spiritu S. intentos haud facile quis negaverit. Conferri hic possunt, quæ ex Patribus, Melanchthone, Pagnino, Hyperio de vario Scr. S. sensu ponit Flacius in clave Script. S. P. I. col. 66. sqq.

155. fqq. Ex nostris duplicem Scr. S. sensum eamque immediatum in der Antwort contra Stolzium defendere sustinuit Ill. Brenneysen P. 1. §. 31. 32. p. 52. fqq. Ex Pontificiis velim hic conferri libellum nuperrimè Parisiis contra Abb. Affeldium editum : *traité du sens literal & du sens mystique des saintes Ecritures selon la doctrine des Pères.*

- (f) Nota benè, tum saltem sensum mysticum statuendum, cum scriptura sanctior illum vel disertè ponit, vel analogia illius illum exerto velut digito certius commonstrat. Itaque peccaverit interpres, qui conjecturis suis hic nimium tribuerit & luxurianti heic ingenio frena laxaverit.
- (g) Ita ex uno eodemque textu porisinata dogmatica, elenctica, pædævtica, epanorthotica, paracletica extrahi subinde possunt, quæ omnia in textu latent, & per consequentias inde deducuntur, eandem cum ipso textu autoritatem divinam habentes.
- (h) Intercessit hanc in rem nostris temporibus contentio inter Jos. Schvarzium & Henr. Muhlum, Superintendentes Holsatiæ Regiæ & Ducalis Generales, ubi ille quidem hujus *apodixin* adortus est in den *Cbiliafischen Vorspielen* p. 74. fqq. Sed addi velim J. M. Krafftii historischen Bericht von den Holssteinischen Kirchen - Streitigkeiten p. 39. fqq.

§. 3.

Familiares verò fuit genus dicendi allegoricum populis Orientalibus, ut mirum non sit, illud in scripturis sacris etiam frequentari. Pertinet huc Ægyptiorum aliorumque veterum Theologia symbolica & hieroglyphica (a), Poëtarum Græcorum (b), Philosophorum itidem, maximè Pythagoricorum (c) & Platonis (d) methodus, philosophiam per allegorias tradendi, Philonis & Essenorum idem studium, res divinas & naturales infinitis allegoriis involvendi atque ita etiam ipsam Scripturam sanctiorem explicandi (e), Patrum (f), Origenis maximè (g), imò & hæreticorum quorundam veterum, maximè Gnosticorum in allegoriis Biblicis fingendis luxuria, quos deinceps secuti sunt Scholastici (h) & Pontificii (i), à quibus nimium illud allegoriæ studium ad illos ex Reformatis, qui Coccei maximè & Placæi partes sequuntur, dimanavit (k), Mysticis deinceps & Fanaticis quoque allegoricâ Scripturæ S. explicatione ad incrustanda dogmata sua perperam abutentibus (l). Maximè verò in exegefi Scripturæ divinius allegoricâ modum excessere Judæi, quorum insanum heic studium non potest non fastidium sapientibus creare (m).

- (a) Autores huc spectantes allegavit cel. Fabricius in *Bibl. Græcâ L. 1. C. 13.* Adde tamen Huetium in *demonstr. Evang. prop. 9. §. 9. & de orig. fabul.*